

Fəaliyyət Çağırışına məruz qalan Yüksək Riskli Yurisdiksiyalar - İyun 2023

Yüksək riskli yurisdiksiyaların (ölkələrin) əmlakın leqallaşdırılması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə (ƏL/TM/KQSYM) rejimində əhəmiyyətli dərəcədə strateji çatışmazlıqlar var. FATF yüksək riskli hesab edilən bütün ölkələrlə bağlı bütün üzvlərinə çağırış edir və onları gücləndirilmiş MEV (Müştərilərin Eyniləşdirilməsi və Verifikasiyası) tədbirləri tətbiq etməyə çağırır. FATF həmçinin ən ağır hallarda ölkələri beynəlxalq maliyyə sistemini təhlükələrdən qorumaq üçün əks tədbirlər görməyə çağırır. Bu yurisdiksiyaların siyahısı "qara siyahı" adlanır.

2020-ci ilin fevral ayından COVID-19 pandemiyası fonunda, FATF İran və KXDR-in artıq FATF-in əks tədbirlərə çağırışına məruz qaldığını nəzərə alaraq, onlara nəzarət prosesini dayandırıb. Buna görə də, bu yurisdiksiyalarla bağlı 21 fevral 2020-ci il tarixində qəbul edilmiş bəyanata baxın. Bəyanat İranın və Koreya Xalq Demokratik Respublikasının ƏL/TMM rejiminin ən son vəziyyətini əks etdirməsə də, FATF-in bu yüksək riskli yurisdiksiyalarda əks tədbirlər görülməsi çağırışı qüvvədə qalır.

FATF-in üzv ölkələrinə və digər yurisdiksiyalara çağırış etməsinə səbəb olan yurisdiksiyalar

Koreya Xalq Demokratik Respublikası (KXDR)

[2020-ci ilin fevralından bəri dəyişməyib]

FATF KXDR-in ƏL/TMM rejimindəki mühüm çatışmazlıqları və beynəlxalq maliyyə sisteminin bütövlüyünə ciddi təhdidləri aradan qaldırmamasına görə narahatlığını ifadə edir. FATF KXDR-i bu çatışmazlıqları dərhal və əsaslı şəkildə aradan qaldırmağa çağırır. Bundan əlavə, FATF KXDR-in kütləvi qırğın silahlarının (KQS) yayılması və onun maliyyələşdirilməsi ilə bağlı qeyri-qanuni fəaliyyətinin yaratdığı təhlükə ilə bağlı ciddi narahatlıq keçirir.

FATF öz üzvlərinə etdiyi 25 fevral 2011-ci il çağırışını bir daha təsdiqləyir və bütün yurisdiksiyaları öz maliyyə institutlarına KXDR şirkətləri, maliyyə institutları və onların adından çıxış edənlər də daxil olmaqla, KXDR ilə işgüzar münasibətlərə və əməliyyatlara xüsusi diqqət yetirməyi tövsiyə etməyə çağırır. Gücləndirilmiş yoxlamadan əlavə, FATF həmçinin bütün üzvlərinə çağırış edir və yurisdiksiyaları Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının (BMTTŞ) müvafiq qətnamələrinə uyğun olaraq, effektiv əks tədbirlər və məqsədyönlü maliyyə sanksiyaları tətbiq etməyə, öz maliyyə sektorlarını KXDR-dən qaynaqlanan (PL/TM/KQSYM) risklərindən qorumağa çağırır. Yurisdiksiyalar KXDR banklarının öz ərazilərində mövcud filiallarını, törəmə və nümayəndəliklərini bağlamaq və BMT TŞ-nin müvafiq qətnamələrində tələb olunduğu hallarda, KXDR bankları ilə müxbir münasibətlərinə xitam vermək üçün lazımi tədbirlər görməlidir.

İran

[2020-ci ilin fevralından bəri dəyişməyib]

2016-cı ilin iyununda İran öz strateji nöqsanlarını aradan qaldırmağı öhdəsinə götürdü. İranın fəaliyyət planının müddəti 2018-ci ilin yanvarında başa çatıb. 2020-ci ilin fevralında FATF İranın fəaliyyət planını tamamlamadığını qeyd edib.[2]

2019-cu ilin oktyabrında FATF öz üzvlərinə çağırış edib və bütün yurisdiksiyaları aşağıdakılara riayət etməyə dəvət edib: İranda yerləşən maliyyə institutlarının filialları və törəmə şirkətləri üzrə nəzarətin artırılmasını tələb etmək; təkmilləşdirilmiş müvafiq hesabat mexanizmləri və ya maliyyə əməliyyatları haqqında sistemli hesabat təqdim etmək; və onların İranda yerləşən hər hansı filial və törəmə müəssisələrinə münasibətdə maliyyə qrupları üçün xarici audit tələblərinin artırılmasını tələb etmək.

Hazırda, FATF Standartlarına uyğun olaraq, İranda Palermo və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsi Konvensiyalarının qüvvəyə minməməsinə nəzərə alaraq, FATF əks tədbirlərin dayandırılmasını tamamilə ləğv edir və üzvlərinə çağırış edir və bütün yurisdiksiyaları 19-cu Təvsiyəyə uyğun olaraq effektiv əks tədbirlər görməyə çağırır.[3]

İran Fəaliyyət Planı bütünlüklə tamamlanana qədər [Fəaliyyətə Çağırılan Yüksək Riskli Yurisdiksiyalar] FATF-ın bəyanatında qalacaq. İran FATF standartlarına uyğun olaraq Palermo və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsi Konvensiyalarını ratifikasiya edərsə, FATF növbəti addımlar, o cümlədən əks tədbirlərin dayandırılıb-dayandırılmaması barədə qərar verəcək. İran Fəaliyyət Planında terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə ilə bağlı müəyyən edilmiş çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün tələb olunan tədbirləri həyata keçirməyincə, FATF İrandan qaynaqlanan terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riski və bunun beynəlxalq maliyyə sistemi üçün yaratdığı təhlükəni nəzərdə saxlayacaq.

FATF-ın üzv ölkələrinə və digər yurisdiksiyalara ölkədən qaynaqlanan risklərə uyğun şəkildə gücləndirilmiş MEV tədbirləri tətbiq etməyə çağırış etməsinə məruz qalan yurisdiksiyalar

2020-ci ilin fevral ayında Myanma strateji nöqsanlarını aradan qaldırmağı öhdəsinə götürdü. Myanmanın fəaliyyət planının müddəti 2021-ci ilin sentyabrında başa çatıb. 2022-ci ilin iyun ayında FATF Myanmaya 2022-ci ilin oktyabr ayına qədər öz fəaliyyət planını tez bir zamanda tamamlaması üçün müraciət etdi. Əks təqdirdə, FATF öz üzvlərinə çağırış etməli və bütün yurisdiksiyaları Myanma ilə işgüzar əlaqələr və əməliyyatlara gücləndirilmiş MEV tədbirləri tətbiq etməyə çağırmalı idi. Davamlı irəliləyişin olmamasını və fəaliyyət planının son müddətindən bir il keçməsinə baxmayaraq, onun fəaliyyət maddələrinin əksəriyyətinin hələ də həll edilmədiyini nəzərə alaraq, FATF qərara gəldi ki, öz prosedurlarına uyğun olaraq əlavə tədbirlər görülsün və FATF öz üzvlərini və digər yurisdiksiyaları Myanmadan yaranan riskə uyğun olaraq gücləndirilmiş MEV tədbirlərini tətbiq etməyə çağırır. Gücləndirilmiş MEV tədbirlərini tətbiq edərkən ölkələr humanitar yardım, qanuni QHT fəaliyyəti və pul köçürmələri üçün vəsait axınının pozulmamasını təmin etməlidir.

Myanma hədəfli maliyyə sanksiyalarına uyğunluq üçün maliyyə institutları və öhdəlik daşıyan şəxslərin məlumatlılığını artırmaq və onlara nəzarət etməklə, ƏL/TMM rejiminin effektivliyini gücləndirmək üçün FATF ilə işləməyə davam etmişdir.

Myanma bu nöqsanları aradan qaldırmaq üçün öz fəaliyyət planını həyata keçirmək üzərində işləməyə davam etməlidir, o cümlədən: (1) əsas sahələrdə ƏL riskləri üzrə anlayışın təkmilləşdirildiyini nümayiş etdirilməsi; (2) onsayt/kameral yoxlamaların riskə əsaslandığını və hündü operatorlarının qeydiyyatına alındığını və onlara nəzarət etdiyini nümayiş etdirmək; (3) HMO araşdırmalarında maliyyə kəşfiyyatından geniş istifadənin nümayiş etdirilməsi və MMO tərəfindən əməliyyat təhlilinin və yayılmasının artırılması; (4)

ƏL-in risklərə uyğun olaraq araşdırılmasını/mühakimə olunmasını təmin etmək; (5) beynəlxalq əməkdaşlıqla transmilli ƏL işlərinin araşdırılmasını nümayiş etdirmək; (6) cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərin, alətlərin və/və ya ekvivalent dəyərli əmlakın dondurulması/müsadirəsi və müsadirəsinin artdığını nümayiş etdirmək; (7) müsadirə olunana qədər götürülən malların dəyərini qorumaq üçün həbs edilmiş əmlakı idarə etmək;

FATF Myanmanı ƏL/TMM çatışmazlıqlarını tam şəkildə aradan qaldırmaq üçün işləməyə, o cümlədən ƏL/TMM-nin monitorinqinin və nəzarətinin qanuni maliyyə axınlarının lazımsız təftişini azaltmaq üçün ƏL/TM risklərinin sənədləşdirilmiş və doğru başa düşülməsinə əsaslandığını nümayiş etdirməyə çağırır.

Myanma tam fəaliyyət planı tamamlanana qədər fəaliyyətə çağırışa məruz qalan ölkələr siyahısında qalacaq.